Zaměření dozoru nad dodržováním pravidel silničního provozu

Publikováno: 12. 3. 2007

Jedním z prostředků ovlivňování chování řidičů je dozor nad dodržováním pravidel silničního provozu. Obecně řečeno je zde spojena legislativa, činnost policie a dodržování práva ze strany řidičů. Legislativa poskytuje pravidla dopravy a sankce za jejich nedodržení. Mnozí účastníci silničního provozu víceméně dodržují pravidla dobrovolně, ale někteří by je nedodržovali, kdyby neexistovala hrozba odhalení přestupku (subjektivní riziko detekce) policií a přání vyhnout se sankcím. Záležitostí policie je přesvědčit jedince, že pravděpodobnost odhalení a potrestání je vysoká. Ve skutečnosti je ale tato pravděpodobnost velmi malá.

Prokázána je skutečnost, že už pouhá přítomnost policie vede ke snížení počtu přestupků. Víme rovněž, že zintenzívnění policejní kontroly zlepšuje dodržování zákonů a zvyšuje bezpečnost. Na druhé straně však nemůžeme očekávat, že sebevíc intenzívní dozor nad dodržováním pravidel silničního provozu zcela vyřeší problém bezpečnosti.

I když můžeme ukázat, že princip zastrašení v praxi funguje a kontrola je efektivní, musíme také zdůraznit, že pokud je potřeba masivních systémů kontroly, znamená to, že systémy managementu dopravy selhávají. Kontrola chování řidiče skrze strach z trestu je jasnou indikací, že management bezpečnosti je nedostatečný a systémy managementu dopravy nefungují jako integrované celky. Existuje řada příkladů z jiných oblastí, kdy infrastruktura je vytvářena způsobem, který do značné míry eliminuje možnost selhání lidského činitele. V dopravních systémech tomu tak není. Naopak, dopravní systémy nás zásobují množstvím příležitostí udělat chybu – ať už záměrně či nechtěně – zvyšující pravděpodobnost nehody.

Značná část dopravních přestupků je spáchána náhodou a neobsahuje záměrné riskování. Mnohé z těchto přestupků by mohly být eliminovány pomocí úprav silniční infrastruktury spíše než trestáním řidičů za nedodržení něčeho, k čemu jejich percepčně – motivační systém není uzpůsoben. Změnami infrastruktury by mohla být potřeba kontroly podstatně snížena. K dispozici máme řadu opatření, která, pokud by byla aplikována extenzivně, by mohla do značné míry kontrolu nahradit.

© Observatoř bezpečnosti silničního provozu, www.czrso.cz